

בתי המשפט

007045/02 א		בית משפט השלום פתח-תקוה	
06/06/2005	תאריך	כב' השופט נחום שטרנליכט	בפני

בעניין:

1. זוזוט שרה
2. זוזוט דוד
3. עזבון המנוח שמעון זוזוט ז"ל

התובעים**נגד**

1. מלון המלך שאול
2. כלל חברה לביטוח בע"מ
3. וינר בוריס

הנתבעים**נגד**

1. זוזוט שרה
2. זוזוט דוד

צד ג'**פסק דין****1. רקע עובדתי:**

התובעים הינם הוריו של המנוח, שמעון זוזוט ז"ל (להלן – המנוח), יליד 8.6.89. ביום 4.8.96 התארחו התובעים עם ילדיהם אצל הנתבע 1 (להלן – המלון). בעת שהתובע 2 רחץ בבריכה של המלון ביחד עם ילדיו, טבע המנוח. באותה עת שימש המציל כמציל בבריכה. המנוח הוצא מן המים והועבר לבית החולים ברזילי באשקלון. בהמשך הועבר לבית החולים שערי צדק בירושלים. שם נפטר ביום כ' אלול תשנ"ו (3.9.96).

2. טענות התובעים:

בזמן הטביעה היתה בריכת הפעוטות סגורה, ולכן נאלץ התובע 2 לשהות עם שני ילדיו במים הרדודים שבבריכה הגדולה. הבן הצעיר ביקש מהתובע 2 לצאת מן המים. התובע 2 יצא עמו מהמים, והותיר את המנוח במים הרדודים. לאחר זמן קצר ביותר ראה התובע 2 את אחד מאורחי המלון מוציא את המנוח מהמים, כשהמנוח חסר הכרה. באותה עת היה הנתבע 3, שהחל לעבוד במלון רק ביום 17.7.96, המציל היחיד בבריכה (להלן – המציל). הבריכה היתה באותה עת מלאה מתרחצים.

המציל החל לטפל במנוח, שהיה חסר הכרה וללא דופק. פעולות ההחיה הביאו לכך, שהדופק חזר למנוח, אך הוא לא שב להכרתו. מאחר שלא הגיע אמבולנס, פונה המנוח ברכב פרטי לבית החולים ברזילי.

התובעים טוענים, כי הנתבעים הפרו חובה חקוקה, בכך שקו ההפרדה, האמור לסמן את המעבר מהמים הרדודים למים העמוקים, היה בעומק של 150 ס"מ, בעוד שהיה אמור להיות בעומק של 120 ס"מ. המציל לא מנע את מעבר המנוח וכניסתו למים העמוקים. בכך הפר חובה חקוקה המחייבת את המציל למנוע ממתרחצים שאינם יודעים לשחות להיכנס למים העמוקים.

עוד טוענים התובעים, כי הנתבעים התרשלו בכך שלא דאגו להפעלתה של בריכת הפעוטות, בכך שהתירו כניסה של מתרחצים רבים מדי לבריכת השחיה, בכך ש המלון העסיק בבריכה מציל אחד בלבד, שהיה עובד חדש, בכך שאיפשרו למנוח להיכנס למים העמוקים, בכך שלא דאגו לקיומו של ציוד החיאה תקין ועוד.

3. טענות הנתבעים:

הנתבעים בכתב ההגנה שהגישו דוחים את טענות התובעים. לטענת הנתבעים, טבע המנוח בשל רשלנותם הבלעדית של התובעים 1-2, שהתירו למנוח לרחוץ בבריכה לבדו. בשל כך שלחו הנתבעים הודעה לצדדים שלישיים להורי המנוח, התובעים 1-2. בתשובתם להודעה זו חזרו על טענותיהם בכתב התביעה.

4. דיון:**4.1 סיבת המוות:**

הן ד"ר קלייד והן פרופ' חיים ביבי שללו את האפשרות, שהמנוח נפטר כתוצאה מחנק או כתוצאה מהתקפת סטרידור (עמ' 30 לפרוטוקול, שורות 8-5; עמ' 32 לפרוטוקול, שורות 23-12). לפיכך ניתן לקבוע בוודאות, שמותו של המנוח נגרם בעטייה של הטביעה, כפי שצויין בת/2 ובת/3.

4.2 הפרת חובה חקוקה:

בסעיף 5(א) לצו הסדרת מקומות רחצה (בריכות שחיה מוכרזות), תש"ל-1970 (להלן – הצו), נקבע:

" בכל בריכת-שחיה תהיה תחנת עזרה ראשונה ובה ציוד עזרה ראשונה כמפורט בתוספת השניה".

בתוספת השניה לצו נקבע, כי בתחנת העזרה הראשונה שבברכה צריכה להיות משאבת מציצה. בברכה בה טבע המנוח לא היתה משאבת מציצה.

בסעיף 10(ב) לצו נקבע:

"המעבר למים שבעומק של 120 ס"מ יסומן על-ידי פס בצבע אדום על קרקעית הבריכה לכל רחבה ועל דפנותיה, וכן על-ידי שלטי-אזהרה התלויים על חבל מעל למים ועליהם כתוב בעברית ובלועזית 'סכנה - מים עמוקים'".

בעדותו של המציל במשטרה, שניתנה ביום הארוע, הוא אמר, שקו ההפרדה בין המים הרדודים למים העמוקים היה "בערך בעומק של 140 ס"מ עד 160 ס"מ" (ת/5). אמנם בעדותו בפני חזר בו המציל, וטען שקו ההפרדה היה בעומק 120 ס"מ. אין ספק, כי יש להעדיף בעניין זה את גירסתו הראשונה של המציל מיום הארוע, כפי שהיא כתובה בת/5, שאותה מסר המציל כמשיח לפי תומו, על פניה של הגירסה אותה נתן בעדותו בפני, שנים רבות לאחר הארוע. לפיכך יש לקבוע, כי קו ההפרדה היה בעומק שבין 140 ס"מ ובין 160 ס"מ, ולא בעומק 120 ס"מ כפי שנדרש בצו. בכך הופרה החקוקה הקבועה בסעיף 10(ב) לצו. הוראת חיקוק זו נועדה להגן על מתרחצים, שאינם יודעים לשחות, ולהתרות בהם, לבל יכנסו לתחום המים העמוקים. המציל העיד, כי המנוח נמצא באיזור קו ההפרדה (סעיף 12 לתצהירו). מכך ניתן בהחלט להסיק, כי המנוח רצה להתקדם עד לקו ההפרדה, ועקב העובדה שקו ההפרדה היה כבר בתוך תחום המים העמוקים, טבע המנוח.

בסעיף 14(א)(1) לצו נקבע, כי אחת מחובותיו של מציל היא למנוע ממתרחצים שלא יודעים לשחות להיכנס למים העמוקים.

בעדותו במשטרה ביום 12.8.96 (ת/6) העיד המציל, כי בשל העובדה שבריכת הפעוטות לא הופעלה, מותר היה לילדים מכיתה א ומעלה להיכנס לבריכה הגדולה בתנאי שיהיו ליד המדריגות. המציל הוסיף וציון, כי הוא שמר על כך, שהילדים לא יתקרבו למים העמוקים. המציל אישר את הדברים בעדותו בפני (עמ' 41 לפרוטוקול, שורות 17-14). המציל היה מודע, איפוא, לחובותיו על פי סעיף

14(א)(1) לצו. הימצאותו של המנוח במים העמוקים וטביעתו שם מעידה על כך, שהמציל הפר את חובתו זו.

4.3 רשלנות:

אין מחלוקת בין הצדדים, כי בריכת הפעוטות היתה סגורה, דבר שהביא לעומס גדול יותר של מתרחצים בבריכה הגדולה (עמ' 15 לפרוטוקול, שורה 11; עמ' 42 לפרוטוקול, שורות 13-16). מידת הסבירות חייבה הפעלת שיקול דעת וצירופו של מציל נוסף (עמ' 19 לפרוטוקול, שורות 13-14). בבריכה לא הוצב שלט, האוסר באופן חד משמעי רחצת ילדים ללא הוריהם (עמ' 39 לפרוטוקול, שורות 13-17; מוצג ת/7). המציל ישב על כסא נמוך ולא בסוכת מציל מוגבהת, שהיתה מאפשרת לו שדה ראייה רחב יותר (עמ' 18 לפרוטוקול, שורות 21-24; מ' 43 לפרוטוקול, שורות 23-24). כאמור לעיל, סימון ההפרדה בין המים הרדודים ובין המים העמוקים לא היה בעומק 120 ס"מ כנדרש, אלא בעומק של כ-150 ס"מ. מעבר להפרת החובה החקוקה שיש בכך דבר זה גם מהווה רשלנות חמורה.

העולה מכל האמור לעיל, שהנתבעים לא פעלו במידת הסבירות הנדרשת בהפעלת בריכת השחיה, ובכך הפרו את חובת הזהירות שהיתה מוטלת עליהם כלפי הרוחצים בבריכה.

4.4 אשם תורם:

אין מחלוקת בין הצדדים, כי המנוח לא ידע לשחות (ראה עדות התובע 2 בעמ' 22 לפרוטוקול, שורה 6-1). למרות זאת השאיר התובע 2 את המנוח בבריכה ללא השגחה ויצא מן המים עם הבן הצעיר. דקות ספורות לאחר מכן נמשה המנוח מן המים כשהוא חסר נשימה וחסר דופק (סעיפים 7-10 לתצהיר התובע 2), היה זה שתיים-שלוש דקות לאחר שהתובע 2 יצא מן המים (עמ' 22 לפרוטוקול, שורות 20-21).

אין ספק, שהשאריתו של ילד צעיר, שאינו יודע לשחות, ללא השגחה בתוך בריכת שחיה יש בה משום רשלנות, והיה בה כדי לתרום לאסון שארע בטביעתו של המנוח. יחד עם זאת לאור החובות החקוקות, שהופרו על ידי הנתבעים ולאור התרשלותם, לא היתה רשלנותו של התובע 2 הגורם הבלעדי והמכריע שגרם לטביעה. לאחר שבחנתי את הדברים הגעתי לכלל מסקנה, שאת אשמו התורם של התובע 2 יש להעמיד על 15% בלבד.

4.5 הנזק:**4.5.1 הוצאות רפואיות:**

לתצהירו של התובע 2 צורפו כנספחים קבלות המעידות על הוצאות רפואיות, שהוצאו לצורך הטיפול במנוח בזמן שהיה מאושפז בבית החולים. קבלה אחת הינה על סך 363 ₪ מיום 11.8.96, והקבלה השניה הינה על סך 1,500 ₪ מיום 17.9.96. סכום זה כשהוא משוערך למועד מתן פסק דין זה עומד ע"ס 3,469 ₪. סכומים אלו שולמו על ידי התובעים לרופאים עבור יעוץ רפואי, והתובעים זכאים לשיפוי בגינם, בכפוף להפחתה בגין האשם התורם האמור לעיל.

4.5.2 פיצוי בגין כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים:

טביעתו של המנוח ארעה ביום 4.8.96. מאז היה מאושפז בבית החולים, כשהוא שרוי בחוסר הכרה מוחלט, עד לפטירתו ביום 3.9.96 בבית החולים "שערי צדק" בירושלים. היות שמותו של המנוח לא היה מייד, וחלף חודש ממועד טביעתו ועד לפטירתו, עותרים התובעים הן לפיצוי בגין כאב וסבל והן לפיצוי בגין קיצור תוחלת חיים.

בע"א 773/81, **עזבון המנוח רוברט פרייליך ז"ל נ' מדינת ישראל**, פד"י לו(4)816, 823, נקבע, כי במקרה בו אדם איבד הכרתו ולאחר מכן נפטר, לא יהיה עזבונו זכאי לפיצוי נפרד בגין ראש הנזק של כאב וסבל עקב אבדן הכרתו בנוסף לפיצוי בגין קיצור תוחלת חיים.

בת"א (י-ם) 1751/96, **גרוס נ' פז גז חברה לשיווק בע"מ** (פורסם באתר נבו) הסתמך בית המשפט המחוזי על ההלכה שנפסקה בע"א 773/81, ואמר:

"אם בהמשך אובדן ההכרה בא המוות, ובשל המוות יינתן פיצוי אחד, הרי תוספת 'אבדן ההכרה' אינה מעלה ואינה מורידה. הנה כי כן, אף לפי דעת הרוב בענין זכות הפיצוי העצמאית בגין הנזק של 'אבדן ההכרה' (השופט ברק והשופט שינבויס) - אם אחרי אובדן ההכרה בא המוות, בלא שתשוב הכרתו של הנפגע, הרי היא נטמעת בתוך הנזק של 'אובדן תוחלת החיים', ואין לפצות עליה בנפרד.

חלפו עוד כעשרים שנה מאז פסק הדין בענין פרייליך על בסיס פסיקה קודמת שלא שונתה, וזו ההלכה גם היום: העזבון זכאי לפיצוי, כאשר הנפגע סבל כאב וייסורים לפני פטירתו, ואולם אם הנפגע איבד את הכרתו וזו לא שבה אליו, או אם הוא נפטר מיד עם הפגיעה - אין פוסקים פיצויים בגין 'כאב וסבל' אלא פיצויים בשל קיצור תוחלת החיים, שהרי 'בהעדר תחושת כאב - אין לפסוק לעזבון פיצוי בגין כאב וסבל' (ראה קציר, שם, עמודים 691-689)."

וכך נאמר בספרות המלומדים לענין זה:

"ואילו כאשר לא יכול היה להיות ספק בכך שאין הנפגע חש מאומה, כפי שהיה בעניין **עזבון פרייליך נ' מדינת ישראל**, ומשלא ניתן היה לייחס לנפגע, אשר איבד את הכרתו בעת הפגיעה בו, והיה שרוי בחוסר הכרה 28 ימים בטרם נפטר, תחושת כאב או סבל כלשהם, הוכרעה שאלת הכאב והסבל שיש לפסוק לעזבונו על ידי 'העתקת' תקופת חוסר ההכרה אל תחום המוות, והפיצוי נפסק לעזבונו בגין תקופת חוסר הכרה במסגרת הפיצוי בשל 'אבדן תוחלת החיים' דוד קציר, **פיצויים בשל נזקי גוף**, מהדורה חמישית, עמ' 891).

במקרה דנן אבדה הכרתו של המנוח בעת התביעה ומאז לא שבה אליו עד למותו כחודש לאחר מכן. בנסיבות אלו אין עזבון המנוח זכאי לפיצוי נפרד בגין כאב וסבל מעבר לפיצוי בגין קיצור תוחלת חיים.

באשר לפיצוי בגין קיצור תוחלת חיים חייבים לומר, שחיינו של אדם אינם נמדדים לא בכסף ולא בשווה כסף. יחד עם זאת אין מנוס מכימות הדבר הנורא שבאובדן שנות חייו של אדם לגבולותיו של פיצוי כספי ממשי, שיפצה על אובדן קשה שכזה.

בת"א (י-ם) 1515/96, **יעקב יהושע נ' הסתדרות מדיצינית הדסה**, דינים-מחוזי (לב) 630(4), נפסקו לילד שרופאים התרשלו בלידתו עם פיגור שכלי ונגרמה לו נכות של 100% עד למותו בגיל חמש - כ-250,000 ₪. בת"א (י-ם) 4/95, **עזבון המנוח מיכאל אטינגר ז"ל נ' החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ**, דינים-מחוזי לב(5) 64, נפסק פיצוי בסכום של 350,000 ₪ בשל קיצור חייו של ילד בן 12 שנים, שמותו נגרם מנפילתו לבור בלתי מגודר. בע"א 4022/98, **הטכניון מכון טכנולוגי לישראל נ' טויסטר**, דינים-עליון נו 294, נפסק לנפגעת כבת 50 שנה - 700,000 ₪, הגם שמדובר במקרה זה בנפגעת שנותרה בחיים ונחשפה לידיעה של קיצור תוחלת חייה. בע"א 398/99, **קופת חולים של ההסתדרות הכללית נ' דיין**, פד"יי נה(1) 765, אישר בית-המשפט העליון פסיקת פיצויים של 800,000 ₪ בשל רשלנות רפואית שגרמה למותו של עובר בבטן אמו. סכום זה נקבע להורים החיים ולא לעזבונו. בפסק הדין בת"א (חיפה) 1124/92, **סלמן ואח' נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית**, סבר כב' השופט חנוך אריאל כי יש לחשב את הפיצוי בגין קיצור שנות החיים לפי 30,000 ₪ לשנה - לניזוק חי שנולד עם נכות מוחית קשה בשיעור 100%. הפיצוי דהיינו קיצור של שש שנים וחצי, כשהילד היה ביום מתן פסק הדין בן 10 שנים, נקבע על בסיס קיצור שנות חיים בשיעור 10%. בת"א 1751/96 הנ"ל נפסק

בגין קיצור תוחלת חיים של ילדה בת 3, שנפטרה עקב הרעלת גז, פיצוי בסך 700,000 ₪. בת"א (י-1289/98), **עזבון המנוחה טלי וייס נ' חמל**, דינים-מחוזי לג(5)148 נפסקו בגין קיצור תוחלת חיים של נערה שטבעה במהלך שיט אבובים פיצויים בסך 1,000,000 ₪.

מהדוגמאות האמורות לעיל רואים אנו, שאין כלל מנחה בפסיקה בנוגע לפסיקת פיצויים בגין ראש נזק זה של קיצור תוחלת חיים, ולא נקבעה נוסחה מחייבת לחישוב הפיצוי המגיע בגין ראש נזק זה. בסופו של דבר נתון סכום הפיצוי בגין ראש נזק זה לשיקול דעתו של בית המשפט, שאמור לקחת בחשבון את מכלול נסיבותיו של המקרה המונח בפניו.

סבורני, כי בנסיבות הענין, ולאור גילו הצעיר של המנוח, ופרק הזמן הארוך בו היה המנוח מאושפז בבית החולים עד לפטירתו, סכום של 500,000 ₪ כשהוא משוערך מיום הפטירה בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק יהווה פיצוי הולם בגין ראש נזק זה. סכום זה, נכון למועד מתן פסק דין זה עומד על סך 933,739 ₪. מסכום זה יש לנכות 15% בשל האשם התורם האמור לעיל.

4.5.3 פיצוי בגין "השנים האבודות"

לאור ההלכה שנפסקה בע"א 140/00, **עזבון המנוח מיכאל אטינגר ז"ל נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בע"מ**, פד"י נח(4)486, זכאי עזבון המנוח לפיצוי עבור הפסד כושר ההשתכרות של המנוח ב"שנים האבודות", השנים שבהן היה יכול להשתכר אלמלא מותו. בחישוב הפיצויים לעזבון יש לנכות סכום המשקף את ההוצאות שהיה המנוח מוציא למחייתו ולמחיית התלויים בו בשנים האבודות. חישובו של סכום זה קשה הוא מאד. אין ביכולתנו לדעת היום במה היה בוחר המנוח לעסוק בבגרותו, כמה היה משתכר, כמה היה חוסך, וכמה ילדים היה זוכה להביא לעולם. נראה, כי קשיים דומים הובילו את כב' השופט בעז אוקון בת"א(י-ס)2555/00, **רביב נ' מדינת ישראל**, דינים-מחוזי לד(6)317 לקבוע פיצוי גלובאלי בגין ראש נזק זה, וכך נאמר שם:

" במצב זה, ראוי לחשב את נזקיו של רביב בדרך של הערכה גלובלית. הערכה כזו נחוצה בהתחשב בכך שנתוני הבסיס המלמדים על נזק ממשי, אך אינם מאפשרים חישוב דקדקני של ההפסדים שנגרמו לתובע נוכח החללים בתשתית הראייתית. אני ער ליחס המסויג, נקרא לו חשדנות ידידותית, מהגישה לפיה נגזר אובדן כושר ההשתכרות – וממילא הפסדי השכר בשנים האבודות - על בסיס גלובלי, ולא על בסיס קביעת אובדן כושר ההשתכרות תוך גזירתו מנתוני שכר מסוימים, בדרך המכונה השיטה הקונבנציונאלית (ע"א 778/83 עיזבון המנוחה סעידי נ' פור, פ"ד מ(4)628). אך, כאן גישה זו היא הגישה העדיפה, שכן הניסיון לחלץ אחוזי שכר מסוימים, ידות של חסכון והוצאות עלול להתגלות כמלאכותי וכמאולץ (ע"א 169/77 שוורץ נ' ליברמן, פ"ד לב(3)561). בנסיבות אלה, ניתן לסמוך על הרכיבים המשמשים לצורך גזירת הסכום הגלובלי והם נתוני ההשתכרות המיוחסים לקטין עם התבגרותו (סכומי תשובת התובעים, ע" 30; ע"א 61/89 מדינת ישראל נ' אייגר, פ"ד מה(1)580), הנחות בדבר הוצאות מחיה והוצאות אחרות (סכומי תשובת התובעים, ע" 31), חזקות הנוגעות לגיל הפרישה (ע"א 823/02 ביטוח חקלאי נ' גלר). הערכה כוללת של נתונים אלה מזכה את העיזבון בפיצוי של 700,000 ₪, לאחר הפחתת האשם התורם (ראו לחישובים ת"א(חי)1011/01 עזבון המנוח מחאמיד נ' חליל). "

דברים אלו יפים גם למקרה דנן. מחמת חוסר ידיעה, כמפורט לעיל, כל חישוב אקטוארי על בסיס חזקות למיניהן תוך נסיון לדלות מתוך הנתונים והחזקות את הסכומים שיעמדו בבסיס החישוב יהיה מלאכותי, וסביר להניח שאף לא אמיתי. על כן, סבורני, כי יש להעמיד במקרה זה את הפיצוי בגין אבדן ההכנסה בשנים האבודות על סך גלובאלי של 700,000 ₪, כשמסכום זה יש לבצע ניכוי בהתאם לאשם התורם האמור לעיל.

4.5.4 הוצאות קבורה

לתצהיר התובע 2 מצורפות קבלות כדלהלן:
 קבלה עבור הקמת מצבה ע"ס 2,200 ₪ מיום 11.9.96;
 קבלה נוספת עבור הקמת מצבה ע"ס 1,150 ₪ מיום 28.10.96;
 קבלה עבור הדפסת מודעות אבל ע"ס 500 ₪ מיום 9.9.96;
 קבלה עבור עריכת אזכרה ע"ס 2,377.50 ₪ מיום י"ג תשרי תשנ"ז (26.9.96).
 סכומים אלו כשהם משוערכים למועד מתן פסק הדין עומדים ע"ס 11,569 ₪.

5. סיכום:

סך כל הפיצוי בגין ראשי הנזק האמורים לעיל עומד ע"ס 1,648,777 ₪. מסכום זה יש לנכות 15% בגין אשם תורם.

אשר על כן, אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים סך של 1,401,460 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל. בנוסף ישלמו הנתבעים, ביחד ולחוד, לתובעים הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 60,000 ₪ בתוספת מע"מ מע"מ ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

ניתן היום כ"ח באייר, תשס"ה (6 ביוני 2005) בהעדר הצדדים, בלשכתי.

נחום שטרנליכט, שופט